

Pålogga lokalsamfunn

Local Communities, Online

Ida Tolgensbakk

Kulturhistoriker med doktorgrad fra UiO. Forsker II.

Senter for velferds- og arbeidslivsforskning, Høgskolen i Oslo og Akershus

E-post: Ida.Tolgensbakk@nova.hioa.no

ABSTRACT

At the centre of attention in local history - as an academic field and as a passion - is the local community. But what is a local community? As a concept, it rests somewhere between the 'ethnic group' of anthropologists and cultural historians, and the 'neighbourhood' of social geographers. We often understand it as a geographically bounded area, within which residents have more political, administrative, and social contact with each other than they have with others. This article argues that life online needs to be taken into account when writing local history, discusses local communities online, and whether local communities may be born digitally.

Lokalhistorias objekt er lokalsamfunnene, men disse kan ses fra mange synsvinkler. For hva er egentlig et lokalsamfunn? Som begrep befinner lokalsamfunnet seg et sted i spennet mellom (kulturhistorikerne og antropologenes) etniske grupper og (samfunnsgeografenes) nabolag. Når lokalhistorikerne snakker om lokalsamfunn dreier det seg gjerne både om et geografisk sted, skilt fra andre steder av naturlige og kulturskapt grenser, og om en sammenslutning av mennesker. Det vil si, det dreier seg oftest om disse to tingene i samvirkning. Lokalsamfunn er ikke statiske, men prosesser der det blant annet handler om fellesskap og om gruppetilhørighet, og om kontinuerlig pågående inkludering og gresnedragning.

I denne teksten stiller jeg spørsmålet: kan lokalsamfunn *oppstå* på nett? Videre argumenterer jeg for å ta et forholdsvis nytt fenomen – det digitale – med i betraktningen når vi undersøker lokalhistoria. Det er klart at digitale teknologier påvirker lokalsamfunn, og det er mange gode grunner til å ha pålogga¹ fellesskap med i beregningen når vi studerer og skildrer disse samfunnene.

1. Begrepsparet pålogga / avlogga, eventuelt online / offline eller tilkobla / avkobla er ment å signalisere at skillet er nøytralt, i motsetning til f.eks. virtuell / virkelig (Tolgensbakk 2015, s. 14)

Samfunn slik vi forstår selve begrepet i dag er et ganske moderne begrep, prega av moderne forståelser. Man tenker seg gjerne samfunn som noe som befinner seg et stykke 'under' nasjonalstatens rammer, og 'over' kategorien gruppe. Knut Kjelstadli beskriver begrepet med fire trekk: indre sammenheng, ytre grenser, vekt på det stasjonære og sist men ikke minst territorialitet(...).² Innafor lokalhistoriefaget er en annen mye brukt definisjon den Aud Mikkelsen Tretvik lanserte i 2004. Hun skrev da at lokalhistorie er historie om lokale samfunn, og at et lokalsamfunn er

[...] eit geografisk avgrensa busetnadsområde med visse felles politisk/administrative primærinstitusjonar der innbyggjarane har mangesidig kontakt med kvarandre. Området kan vere samansett sosialt, økonomisk og kulturelt. Kontakten er normalt hyppigare internt enn på tvers av områdegrensene, og mellom innbyggjarane finst eit opplevd fellesskap med både positive og negative forteikn.³

Tretviks definisjon går rett til kjernen – geografien, politikken og kontakten innbyggerne har til felles. Et lokalsamfunn har mange sider som til sammen danner en opplevelse av fellesskap. Dette fellesskapet oppstår gjerne fordi innbyggerne er knytta sammen både økonomisk, sosialt, politisk og geografisk. Hovedpoenget er at (lokal)samfunn avgrenses av at de som tilhører samfunnet har mer praktisk og opplevd kontakt med hverandre enn med de som står utafør eller virker utafør samfunnet – eller altså tilhører et annet (lokal)samfunn.

Fredrik Barth beskrev for nesten 50 år siden hvordan gruppeidentiteter kan ses som oppstått gjennom sosial organisasjon av kulturforskjeller, bygd opp gjennom kontrasterende symboler.⁴ Altså, at kulturforskjeller ikke egentlig handler om isolasjon, og om ulikhet – men om kontakt, og om mer eller mindre tilfeldig valgte symbolske markeringer av tilhørighet og forskjellighet. Den grunnleggende innsikten at fellesskap, grupper og lokalsamfunn ikke finnes i seg selv, men skapes ved grensedragning, kan være nyttig å ha med seg også nå i dag. De siste tiåras diskusjoner om hva lokalhistorikernes forskning og fortellinger kan, bør og må inneholde, har ofte dreid seg om nettopp lokalsamfunnets grenser. Hvem skal være med i framstillinga, og hvorfor har noen falt utenfor? Hvordan kan vi forhindre at vi driver med det Knut Kjelstadli har kalt *metodologisk lokalisme*?⁵ Ofte dreier utelatelser fra lokalhistoria seg om de menneskene som ikke har vært bofaste, og om den politikken, økonomien og sosialiteten som har strukket seg ut over den geografiske lokale grensa. Også i eldre tid var nettverk ut over det geografisk lokale viktige for økonomisk og kulturell overlevelse. Im- og emmigranter, nomadiske lokalsamfunnsdeltakere, handelsfolk og mange andre har spilt roller i lokalsamfunnene opp gjennom historia, selv om det kan være vanskelig å få øye på dem i de tradisjonelle kildene våre. I denne innsikten ligger en viktig kritikk av lokalhistorikernes fagutøvelse, og det er mange som de siste tiåra har tatt skritt mot å rette opp utelatelser.⁶ Det er imidlertid også andre overskridelser av lokale geografiske grenser som kan være verdt å ta en titt på, og i denne teksten vil jeg altså diskutere nettsamfunn, og nettsamfunn som eller som del av lokalsamfunn.

2. Kjelstadli 2008b:66, Alsvik 2016:80

3. Tretvik 2004, s. 9

4. Barth 1969

5. Kjelstadli 2008a

6. Se for eksempel Alsvik 2008a og b.

OM ET DELVIS DIGITALFØDT LOKALSAMFUNN

Det bør i 2017 være overflødig å diskutere *hvorvidt* man kan finne fellesskap på nett. Det kan ikke være noen tvil om at digitalt mediert kommunikasjon har blitt en viktig del av hverdagsmenneskers liv. Sosiale medier er ett av flere sosiale rom folk forholder seg til, og fellesskap dannes, utøves og understøttes av nettbaserte teknologier. Men hva slags lokalsamfunn, hva slags *lokale* fellesskap oppstår på nett?

I internetts spede barndom var det lett å se for seg at framtida ville bringe digitale sfærer der man kunne velge å være, eller tvinges til å frakobles, kjønn, etnisitet og andre grense-dragende variabler.⁷ I 1999 skrev for eksempel vitenskapsskribenten Margaret Wertheim poetisk at «Invisible on the sea of cyberspace, online we cannot be summed up at a glance by the color of our skin or the bulges beneath our sweaters».⁸ Man tenkte seg gjerne at folk ville kunne ta på seg de rollene og identitetene de selv ønsket, eller trengte. Slike framtids-scenarioer kan tolkes utopisk eller dystopisk alt etter politisk og verdimessig legning – men det har i praksis vist seg at for de aller fleste mennesker vil både kjønn, etnisitet og andre (gruppe)identiteter være noe man har med seg også på nett.⁹

De rollene vi har i livet, identitetene vi bærer med oss, og stedet vi kommer fra eller befinner oss på – alt sammen er med oss hele tida, i varierende grad. Riktignok er muligheten for å være anonym ofte større når man er pålogga enn når man er avlogga, men selv der anonymiteten er tilgjengelig er den ofte ikke ønsket, eller for den saks skyld mulig å opprettholde over lengre tid.¹⁰ Dette betyr at de aller fleste av oss deltar på nett med (versjoner av) våre alminnelige selv, på mer eller mindre samme måte som vi gjør ellers i livet. Med andre ord tar vi med oss i hvert fall noen sider av lokalsamfunnstilhørigheten vår inn på nett. Kanskje kan til og med lokalsamfunn skapes på nett? I det følgende vil jeg diskutere et slikt tilfelle av det jeg mener ligger svært nært å være et digitalfødt lokalsamfunn.

I doktorgradsarbeidet mitt om unge svenske arbeidsmigranter i Oslo undersøkte jeg blant annet det fellesskapet en gruppe unge voksne skapte seg imellom i en åpen facebook-gruppe, *Svenskar i Oslo* (SiO).¹¹ Da jeg gjorde feltarbeid på facebookgruppa og intervjuer med unge svensker i perioden 2011 til 2014, var svensker ganske nylig, og ganske raskt, blitt Norges nest største innvandrerggruppe. En stor andel av dem bosatte seg i Oslo, og en stor andel av dem var unge. Som alle migranter hadde de behov for å finne ut av sitt nye liv på mange plan, praktisk og sosialt. Mange verktøy ble tatt i bruk. Ett av dem var sosiale medier, og blant de største og mest populære (og etter hvert smått berykta) var SiO. Her møttes de unge migrantene for å snakke sammen om slikt som migranter til alle tider har hatt bruk for: råd og hjelp til praktiske saker som bosted og arbeid (Hvor i Oslo er det lettest å finne billig utleieleilighet? Er det noen som vet om det finnes ledig jobb for en frisør?). Kjøp og salg av nødvendigheter spesifikt for deres status som migranter *fra* et bestemt sted *til* et bestemt sted (Er det noen som trenger en billett til Göteborg nå i helga? Har noen julmust til salgs?). Og sist men ikke minst, for å sosialisere med likesinnede (Hvem har fest på Valborg? Hvorfor har nordmenn mais på kebaben?). De fleste av disse

7. Tolgensbakk 2015, s. 169

8. Wertheim 1999, s. 25

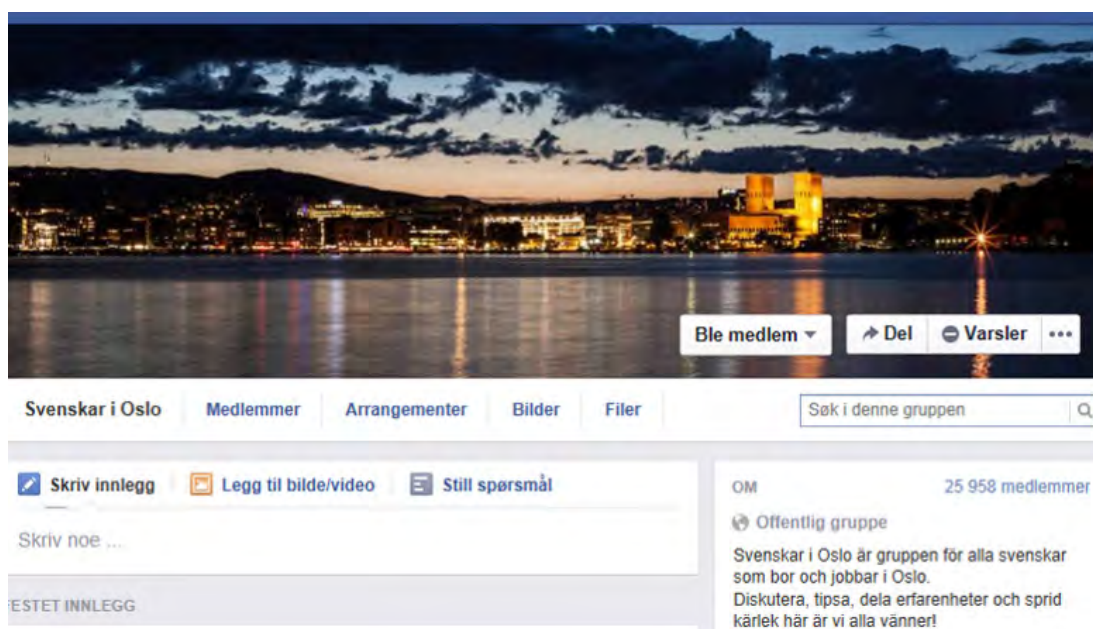
9. Byrne 2008, s. 15

10. Byrne 2008, s. 15

11. Tolgensbakk 2015

tingene kan man kanskje si at de unge svenskene like gjerne kunne funnet ut av ved å spørre de norskfødte naboene sine, venner og bekjente. Men i eksil er det noen ekstra fordeler ved å finne sammen med folk som har et mer personlig forhold til den situasjonen du er i. Kanskje har de egen erfaring med akkurat det du lur på eller trenger. I alle fall kan det være godt å slå av en prat (enten det er ansikt til ansikt eller per tekst på en skjerm) på morsmålet sitt.

De mange tusen medlemmene på facebookgruppa utøvde – gjennom enere og nuller, over satelittsignaler og bredbånd, ved hjelp av nettsjangre som *memer* og youtubevideoer – en form for nasjonal identitet.¹² Gruppa var av og for og med svensker. Den var altså definert av medlemmenes etnisitet eller i det minste opphav eller tilknytning til Sverige. I tillegg var denne identiteten definert av hvor disse svenskene befant seg akkurat da, det vil si i Norge og fortrinnsvis i Oslo. Det var altså et temmelig spesifikt pålogga nasjonalitetsfellesskap som ble utøvd på SiO, definert både av hvor medlemmenes kropp kom fra, og hvor de befant seg.¹³ Det som ble utøvd på gruppa var egentlig verken svenskhet eller oslo-identitet, men *oslovenskhet*.

Facebookgruppa *Svenskar i Oslo*

Oslovenskhet har den norske hovedstaden opplevd før, med den store gruppa svenske arbeidsinnvandrere rundt forrige århundreskifte.¹⁴ Imidlertid var det på det tidspunktet jeg gjorde feltarbeid nesten 100 år siden sist svensker var noen gruppe av betydning i Oslo.¹⁵ Det var 100 år siden svenske arbeidere kunne føle fellesskap i diasporisk utenforskap og danne interesseforeninger og hjelpegrupper, det var 100 år siden sist de var en syn-

12. Tolgensbakk 2017

13. I tillegg skal det nevnes at facebookgruppa også opererte, i hvert fall indirekte, med visse andre grensemarkører, blant annet (ung) alder og sosial (middel)klasse.

14. Myhre 2003, 2005

15. Tolgensbakk 2015, s.1

lig del av gatebildet. De unge svenskene som kom fra omkring årtusenskiftet ble til dels med rette opplevd som ganske 'nye' og annerledes av både norsk offentlighet og av seg selv. I den grad det fantes noe svensk diasporamiljø i Oslo i etterkrigstida, var det først og fremst organisert rundt den svenske forsamlingen i Margaretakyrkan på Hammersborg.¹⁶ Selv om menigheten har vært aktiv i arbeidet med å inkludere de «nye», i hovedsak unge og ufaglærte svenskene i Oslo, kunne den vanskelig romme alle de flere titusen nye svenskene som ankom etter år 2000. Jeg påstår i avhandlingen min at SiO som nettsamfunn var et av de viktigste stedene der fortellingen om det svenske Oslo ble skapt og vedlikeholdt.¹⁷

Det *avlogga* svenske miljøet i Oslo har stort sett vært ganske skiftende. Mange svenske migranter flytter fram og tilbake over den norsk-svenske grensa i flere år før de «lander», mange tar sesongarbeid andre steder enn i Oslo, og det er vanlig å bytte både jobb og bosted innad i Oslo flere ganger i løpet av oppholdet. På den måten kunne SiO fungere som en stabiliserende faktor, et sted å holde kontakt med folk man treffer i migrasjonens langvarige underveis-tilstand. SiO var et pålogga sosialt rom – i cyberspace – for et ganske konkret lokalt samfunn, og var med på å opprettholde dette *som samfunn*. Her kunne man gjenoppta kontakt med gamle venner fra hjemstedet som plutselig dukket opp i Norge, eller skape nye kontaktnett med likesinnede. Her fantes muligheter til å orientere seg i det fremmede, kort sagt finne noe hjemlig i utlendigheten.

Sammenlikner jeg med Tretviks definisjon av lokalsamfunnet, er det åpenbart at deltakerne på SiO i alle fall i perioder var hyppigere i kontakt med hverandre, enn med folk fra omkringliggende samfunn. Det gjaldt inne på nettsamfunnet, der den harde kjernen av deltakere kunne bruke timevis på facebookgruppas vegg. Og det gjaldt til en viss grad i det avlogga hverdagslivet, der både bosted, arbeidsplass og fritid kunne være preget av at disse unge voksne svenskene først og fremst holdt seg til andre svensker. På den andre sida var altså SiO-deltakelsen periodepreget. Et enkelt SiO-medlem kunne for eksempel mesteparten av året bruke facebookkontoen sin mer generelt til å holde kontakten med familie hjemme i Sverige og å diskutere politikk eller hundehold med andre entusiaster fra mange land – for så å engasjere seg voldsomt på SiO i forbindelse med den norske likningsinnleveringa på våren. Tretvik legger vekt på at det mellom innbyggerne i et lokalsamfunn finnes et opplevd fellesskap, og dette er det tross alt ingen tvil om at SiO-medlemmene delte. For svært mange oslovensker var facebookgruppa det første møtet med det svenske miljøet i Oslo, og mange hadde stor glede både av hjelpen og støtten man kunne finne der, og av å hjelpe andre. Inne på SiO kunne man stole på at man kunne finne likesinnede – noe man bare i varierende grad kunne finne utafør SiO. På det øvrige Facebook relaterte medlemmene seg mye til gamle venner og familie i Sverige, og selv om det fantes andre nettsteder og sosiale medier der oslovensker vanka, var SiO størst og mest aktiv. I det daglige avlogga livet var omgangskretsen variert.

Går man til andre deler av Tretviks definisjon, kan det vanskelig argumenteres for at SiO hadde politisk/administrative primærinstitusjoner, annet enn det grunnleggende moderatorarbeidet som ble gjort av de få administratorene av gruppa (et arbeid som snart gikk i oppløsning, først og fremst på grunn av den enormt voksende aktiviteten). Hva så med

16. Tolgensbakk 2015, s. 136

17. Tolgensbakk 2015, s. 173

geografien? Tretvik skriver at et lokalsamfunn er «eit geografisk avgrensa busetnadsområde». Pålogga kommunikasjon er åpenbart for flyktig og ustabil til å kunne sidestilles direkte med den avlogga virkelighetens bostedsområder. Likevel er stedet som metafor ikke ulogisk å bruke på mange pålogga verdener.

OM NETTET SOM ET STED

I et tidlig forsøk på å introdusere etnografisk metode som mulighet i pålogga kontekster, ga Thomsen og kolleger artikkelen sin tittelen *Exploring the cyber streets*. Å bruke metaforen gater om nettsamfunnene var nok valgt for å vekke interessen hos etnografer med pasjon for feltarbeid, og som et uttrykk for en reell opplevelse av at nettsamfunn oppførte seg som den virkelige virkelighetens gater:

online communities are far from the «imagined» or pseudo communities [...] they are, in fact, «real» in the very way in which they reflect the changing nature of human relations and human interaction.¹⁸

Sosiale nettverkssteder, pålogga fellesskap, har aspekter som gir oss gode grunner til å gjøre sammenlikninger med avlogga steder. For å begynne med det enkle: det er slik de ofte omtales av brukerne sine. På norsk sier vi gjerne at vi er «inne» på nettet, ikke for eksempel «ute» eller «oppe». Vi omtaler nettfora som «rom» og som «vegger» – hjemlige, huslige bilder. Ikke minst, vi har valgt å omtale digitalt medierte sosiale nettverk som «nettsteder». Disse valgene vi har gjort i språket forteller noe om hvordan interaksjonene oppfattes, og de preger i neste omgang hvordan vi tenker videre om dem.

I boka si om hjemmet skriver medieforskeren David Morley om hvordan medieteknologier må analyseres i kraft av hvordan de blir inkorporert i dagliglivets hjemlige rutiner, samtidig som man har et øye for hvordan mediene også har ekskorporerende – separerende eller utvidende – effekter. De kan bringe folks hverdagsliv i kontakt med hverdagsliv langt unna fra hjemmet eller bostedet. Medieteknologiene trekker intime sosiale rom sammen over store avstander, og bryter over de grensene som beskytter det private hjemmet mot ytterverdenen.¹⁹ Dobbeltheten i medieteknologiens evne til å både domestiseres – hjemliggjøres – og samtidig bringe oss ut over våre dagligliv, er noe av det som gjør dem så grunnleggende fascinerende. Samtidig vil jeg altså argumentere for at det finnes en tredje aspekt her – der selve medieteknologien tillegges hjemlige egenskaper, eller rett og slett oppleves som hjem. Det gjelder ikke bare personlige sosiale nettsteder, som MySpace eller blogger, der man bygger opp sitt eget private sted på nett. Det gjelder også grupper mer eller mindre avgrensa digitale områder – fra «black twitter» og chicksawstammens facebookgruppe, til myriaden av samiske rom på sosiale medier.²⁰ På et utall måter markerer man eksplisitte eller subtile grenser for hva som er *sitt*. SiO var åpent i den perioden jeg gjorde feltarbeid der,²¹ men navnet på gruppa markerte hovedmålgruppa. De unge sven-

18. Thomsen, Straubhaar, og Bolyard 1998

19. Morley 2000, s. 87

20. Cocq 2013

21. I den forstand at alle kunne se / lese interaksjonene på gruppeveggen – for å skrive på veggen måtte man være medlem.

skene på SiO markerte ellers ganske lite grenser mot utenomverdenen gjennom lover eller regler. Flere norsker fikk være medlemmer, og interessant nok også svensker bosatt helt andre steder enn i Oslo eller Norge.²² Altså: fokus lå utvilsomt på svenskers liv i den norske hovedstaden; definert gjennom tittelen og gjennom hva slags tema som ble tatt opp i fellesskapet. Disse temaene var imidlertid interessante også for svensker andre steder i Norge, i blant til og med utenfor Norges grenser. I løpet av den tida jeg gjorde feltarbeid der, så jeg unge svensker bli medlemmer på gruppa som forberedelser til å migrere til Norge, og jeg så dem forbli medlemmer lenge etter at de hadde flytta hjem eller videre ut i verden. I den grad man gjorde grensedragningsarbeid på SiO, var det for det meste indirekte – gjennom intern humor og sjargong, og gjennom språk. Svorsk, mellom- og blandingsformer mellom norsk og svensk, ble brukt både bevisst og ubevisst.²³ Selv om dette ikke nødvendigvis var ment å ekskludere utenforstående, ville det vært ganske åpenbart for ikke-oslosvensker på tilfeldig besøk at dette ikke var et sted beregna på dem. På åpne plattformer der alle med nettilgang kan se, lese og delta, er det andre kulturgrenser enn de fysiske som dannes av fjell, vann eller tollgrenser som gjelder. I utgangspunktet kan dette virke å stå i direkte motsetning til hva man krever for at noe skal kunne defineres som et «lokalsamfunn». På den annen side opprettholder de fleste kontaktene med hjemstedet sitt også etter at man har flytta ut, og jeg mener man kan se en parallell i de unge oslosvenskenes fortsatte kontakt med SiO etter at de ikke lenger fysisk opprettholdt seg i Oslo. For meg er slike praksiser med på å bekrefte antakelsen om at SiO for mange, i perioder, kjentes som et hjemsted på nett.

Entusiastiske internettforskere har gjerne kasta seg over sosiologen Ray Oldenburgs begrep *Third Places*,²⁴ som opprinnelig var mynta på de uformelle offentlige stedene Oldenburg så som essensielle for det gode liv og et sunt demokrati. Disse tredjestedene er plasser som puber, barbersalonger og postkontorer – plasser der folk i et lokalsamfunn har anledning til å møtes tilfeldig og sosialt utenom arbeid og hjem. I en kritisk gjennomgang fra 2006 av denne tolkningen av sosiale pålogga rom som tredjesteder, argumenterer Charles Soukup for at tredjesteder vanskelig kan eksistere uten en kobling til et faktisk nabolag.²⁵ Jeg er ikke sikker på om jeg er enig i dét, når man ser hvordan utviklingen de siste åra har gått i retning av mer og mer avanonymisering av sosiale medier, og stadig flere koblinger til avlogga verdener. Soukup skriver at «The participants in Oldenburg's third places were all active members of a single local community – conversely, this is a relatively rare occurrence in cyberspace». Men dette er ikke lenger så uvanlig.

Et av de viktigste grensemerkene mellom grupper på nett er åpenbart språk: ved å bruke morsmålet ditt, ekskluderer du effektivt alle som ikke behersker det. Selv om engelsk opprinnelig var det dominerende nettspråket, er andelen engelske deltakere og engelsk innhold raskt synkende. I Norge ser det ut til at dialektbruk er i framgang i skriftlig nettkommunikasjon.²⁶ Dét kan vanskelig tolkes som noe annet enn ett av flere tegn på at selv om nettet er globalt i potensiell rekkevidde, er det i stor grad lokalt i bruk – altså at folk flest

22. Tolgensbakk 2015, s. 167

23. Tolgensbakk 2016

24. Oldenburg og Brissett 1982

25. Soukup 2006, s. 427

26. Se for eksempel Evjen 2011

dels ofte samhandler mye med folk fra samme dialektområde når de kommuniserer på nett, eller i det minste at de forventer at dem de samhandler med forstår eller har forståelse for deres lokale opphav.

Poenget mitt med å fortelle om SiO i det foregående, er at det som skjedde der langt fra er unikt. Sosiale nettverkssteder har etter hvert kommet til å spille en stor rolle i livene våre. Særlig åpenbart er dette i livene til eksilanter, expats og minoriteter. Disse migrant-sosiale mediene brukes til å feire, for å organisere, eller bare for å praktisere identitet. Oftest vil de imidlertid ikke danne egne (lokal)samfunn, men snarere bygge opp under allerede eksisterende fellesskap.²⁷

NETTET SOM DEL AV EKSISTERENDE FELLESKAP

Mange av deltakerne på SiO kjente hverandre også i avlogga sammenhenger: noen kjente hverandre fra hjemstedene i Sverige, mens andre ble kjent med hverandre på jobb eller i bofellesskap i Oslo. Mange ble kjent nettopp på SiO, enten vennskapet holdt seg i det virtuelle eller det også ble utvida til avlogga hverdag. Uansett var facebookgruppa en viktig – kanskje den viktigste – brikken i å bygge opp en forståelse av hvordan det var å være svensk i Oslo i disse åra, en gruppeidentitet. Slik sett var SiO som nettsamfunn sentralt i å bygge opp en helt (sær)egen og ny lokalsamfunnforståelse. Noe annet, og vanligere, er selvfølgelig nettfora som bygger opp under allerede eksisterende lokale tilhørigheter. Et eksempel kan være kommunens eller barneskolens offisielle nettsider, der enveis kommunikasjon går ut til alle som ønsker det i lokalsamfunnet. Andre eksempler kan finnes i den vesle lokalavisas facebookside eller gruppe som like gjerne frekventeres av utflyttere som bofaste. Norsk-språklig Facebook er full av grupper av typen «Du vet du er fra Kristiansund» (dedikert til «mimre minner og opplysninger fra byen»). Den offentlige, det vil si åpne, gruppa «Du vet du er fra Larvik når...» skriver om seg selv at

Her kan du legge inn kommentarer og bilder av det som er typisk for Larvik, hva har vi av felles minner? Og hva har vi nesten glemt? La oss minne hverandre på hvordan det var, mye har skjedd i byen vår på veldig kort tid.²⁸

Larvikgruppa virker å være populær både blant lokalbefolkning og utflyttere som kanskje får døyvet noe av hjemlengselen ved å dele og samvirke med andre Larvikinger. I 2012 ble innhold fra gruppa samla i ei bok med samme navn. Med andre ord, facebookgruppa ble til noe vi lett kjenner igjen fra lokalhistoriefagets amatørutgivelser. Tilsvarende har *Lokalhistorisk wikipedia* og andre nettressurser det siste tiåret samlet mange lokalsamfunn og lokalhistorieentusiaster til felles dugnader med lokalhistoriske tema i sentrum.

Å INKLUDERE NETTSAMFUNN I DEN LOKALE HISTORIA

Mitt argument har i denne teksten vært at nettet ofte både føles hjemlig, omtales stedlig og brukes lokalspråklig. Sosiale medier kan både knyttes til, opprettholde og iblant skape

27. boyd og Ellison 2007, s. 173, Tolgensbakk 2015

28. Fra skildring av gruppa Du vet du er fra Larvik når..., lest 10.05.2017

lokalsamfunn. Det er all mulig grunn til å ha et blick til pålogga kommunikasjon når vi studerer lokale samfunnene. Men for lokalhistorie som fag og praksis representerer helt klart pålogga kommunikasjon, og pålogga virkeligheter generelt, en utfordring. Det er både praktiske, etiske og kildemessige problemer knytta til å skulle inkludere pålogga samfunn i studier av lokale samfunn. Nettet er ikke et arkiv, og pålogga kommunikasjon er ofte flyktig. Ikke minst ligger gjerne pålogga kommunikasjon i en snodig gråson mellom det offentlige og det private, og kan ikke umiddelbart tas i bruk som kilder. Framtida vil vise hvordan vi løser disse problemene, og ikke minst hvordan vi fortsetter å høste fruktene av pålogga kommunikasjon som verktøy for lokalhistorisk forskning og formidling.

Det er lett å tenke at nettet er et annet sted, eller at det ikke er et annet sted i det hele tatt. Det er lett å tenke at det ikke er virkelig, at det ikke er det samme som virkeligheten, at det er en annen virkelighet. Begreper som «virtuell» og «cyber» er med på å støtte opp under slike forestillinger. Men internett er virkelig. Det er en del av samfunnet, av de sosiale og kulturelle strukturene. Kategorier som kjønn, etnisitet og privilegier gjelder like mye der som i avlogga rom,²⁹ og det samme gjelder lokale tilhørigheter. Det er ikke, mener jeg, i humanistiske og samfunnfaglige studier, meningsfullt å i vesentlig grad skille menneskers liv på nett fra andre deler av deres liv. De fleste unge, men også eldre, har blitt vant til å tenke på internett, og særlig sosiale medier, som nettopp ett av flere sosiale rom. Delvis avgrenset til nettet, men også kobla på den avlogga verden. Nettet er kort sagt et av flere steder vi deltar i grupper, skaper og opprettholder fellesskap og samfunn.

LITTERATUR

- Alsvik, Ola. 2008. «Identitetsskaping i lokalhistorien – et mangetydig prosjekt». *Heimen* 2008, 45: 275–286
- Alsvik, Ola. 2008b. «Innvandring i Norge – historiske avtrykk» Foredrag ved seminaret Minner i migrasjon – innsamling og metode. <http://www.lokalhistorie.no/seminarer/tidligere-seminarer/minner-i-migrasjon-innsamling-og-metode/foredrag-ola-alsvik-1>
- Alsvik, Ola. 2016. «Tid for historie – uten samfunn? – En komparativ bok-kommentar til Erling Sandmos Tid for historie. En bok om historiske spørsmål.» *Heimen* 53 (01):77–81.
- Barth, Fredrik. 1969. «Introduction.» *Ethnic groups and boundaries: the social organization of culture difference*. Oslo: Universitetsforlaget.
- boyd, danah m., og Nicole B. Ellison. 2007. «Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship» *Journal of Computer-Mediated Communication* 13 (1):210–230.
- Byrne, Dara N. 2008. «The future of (the) ‘race’: Identity, discourse and the rise of computer-mediated public spheres» *Learning race and ethnicity: youth and digital media*, red. Anna Everett. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Cocq, Coppélie. 2013. «Anthropological Places, Digital Spaces, and Imaginary Scapes: Packaging a Digital Sámiland.» *Folklore* 124 (1)
- Florini, Sarah. 2013. «‘Tweets, Tweeps, and Signifyin’: Communication and Cultural Performance on ‘Black Twitter’» *Television & New Media* 15 (3): 223–237
- Evjen, Liv Ragnhild. 2011. *æ sitt med klump i halsen når æ skriv det hær. Dialekt i skriftspråket i debattforum knytt til tre norske nettaviser*. Masteroppgåve i nordisk språk. Universitetet i Tromsø

29. Men det kan være andre kjønn, andre etnisiteter, andre privilegier som er viktige i ulike deler av nettet – akkurat som det er nyanser og ulikheter på tvers av andre sosiale og kulturelle rom utafor nettet.

- Kjeldstadli, Knut. 2008a. «Historie som legitimering – kan lokalhistorie skade?» » *Sted, tilhørighet og historisk forskning : lokallhistoriens form og funksjon i det 21. århundre*, red. Knut Sprauten, 89–110. Oslo: Norsk lokalhistorisk institutt.
- Kjeldstadli, Knut. 2008b. *Sammensatte samfunn. Innvandring og inkludering*. Oslo: Pax.
- Morley, David. 2000. *Home Territories*. London: Taylor and Francis.
- Myhre, Jan Eivind. 2003. «Mulighetenes land – arbeid i Norge mot slutten av det 19. århundret.» *Norsk innvandringshistorie. I nasjonalstatens tid 1814–1940* red. Knut Kjeldstadli. Oslo: Pax.
- Myhre, Jan Eivind. 2005. «Kajsa, Svend og hundre tusen svensker – innvandring fra Sverige til Norge på 1800-tallet» *Goda grannar eller morska motståndare? : Sverige och Norge från 1814 till idag*, redigert av Torbjörn Nilsson og Øystein Sørensen, 89–104. Stockholm: Carlsson.
- Oldenburg, Ramon, og Dennis Brissett. 1982. «The third place. » *Qualitative Sociology* 5 (4):265–284.
- Soukup, Charles. 2006. «Computer-mediated communication as a virtual third place: building Oldenburg's great good places on the world wide web.» *New Media & Society* 8 (3):421–440.
- Thomsen, Steven R., Joseph D. Straubhaar, og Drew M. Bolyard. 1998. «Ethnomethodology and the study of online communities: exploring the cyber streets.» *Information Research* 4 (1).
- Tolgensbakk, Ida. 2015. *Partysvensker; GO HARD! En narratologisk studie av unge svenske arbeidsmigranternes nærvær i Oslo* PhD, IKOS, University of Oslo.
- Tolgensbakk, Ida. 2016. «Svorsk i Oslo.» *Svenskläraren* (1).
- Tolgensbakk, Ida. 2017 (kommende) «Visual Humor in Online Ethnicity: The Case of Swedes in Norway» Anthony Bak Buccitelli (red.) *Race and Ethnicity in Digital Culture Our Changing Traditions, Impressions, and Expressions in a Mediated World*. Praeger Books
- Tretvik, Aud Mikkelsen. 2004. *Lokal og regional historie, Utsyn & innsikt*. Oslo: Samlaget.
- Wertheim, Margaret. 1999. *The pearly gates of cyberspace : a history of space from Dante to the Internet*. New York: Norton.